

Loonen uitkeeren valt nooit mee. Maar vooral profeten belonen is een moeilijke kunst.

Profeteeren moge zwaar zijn, belooning van den profeten kan meer dan éénmaal zwaarder heeten naar recht.

Het loon eens profeten, dat trekt des profeten Zender zich aan.

Wie niet gehuiverd heeft als hij aan een profeten zijn „loon“ uitkeert, die heeft achter den profeten den alwetenden God niet gezien. En God taxeert altijd zuiver.

De eenige wijze, om het graf van de profeten in eere te houden, is deze, dat men hun testament vervult.

K. S.

het beleid van de tegenwoordige Overheid in alle delen met de naam van dirigisme te bestempelen. Naar het ons voorkomt zijn in de regering zowel de overdrijvende dirigisten als de weifelaars en de anti-dirigisten vertegenwoordigd. Tal van maatregelen van de Minister van Financiën uitgaande, dragen, zoals de schrijver terecht opmerkt, duidelijk het kenmerk van te zijn voortgekomen uit en te zijn gedragen door een dirigistische overtuiging. Hetzelfde geldt ook ten aanzien van de Minister van Landbouw, doch het zou o.i. onverantwoord zijn, dit ook te zeggen van het Ministerie van Economische Zaken. Wanneer men dit Ministerie ziet ijveren voor Liberalisatie van het handelsverkeer en daarbij zelfs niet volhardend zonder ook maar de toevlucht te willen nemen uit rechtmatige zelfverdediging tot het wapen van verhoging der invoerrechten wanneer anderen prompt de liberalisatie laten volgen door verhoging van het invoerrecht om daardoor het effect van de liberalisatie praktisch ongedaan te maken, kan men moeilijk zeggen, dat een dergelijke gedragslijn het stempel draagt van het dirigisme. Daarbij kan ook nog gewezen worden op het feit, dat, zodra de verhoudingen weer normaler begonnen te worden, de toestand althans overzichtelijker was geworden, de Minister van Economische Zaken de recente beschikking inzake de beperking van de handelsmarges introk. Wij willen daarmede allermint de ogen sluiten voor het feit, dat op tal van andere punten het verkrijgen van grotere vrijheid voor het bedrijfsleven van veel belang zou zijn en nog achterwege bleef, doch wij zijn voor onszelf geneigd, dit op rekening te brengen van het compromissachtig karakter van het tegenwoordige overheidsbeleid als totaliteit gezien.

De schrijver is o.a. terecht van oordeel, dat dit de grote moeilijkheid is, dat men in Nederland niet principieel stelling neemt tegen het dirigisme. Juist met het oog op deze dringend nodige principiële behandeling van de zaak, hadden wij gaarne gezien, dat de schrijver zijn boek anders had opgezet, minder spectaculair, meer principieel. Wij hopen dan ook, met alle waardering hiervoor, dat hij een bijdrage levert om ons volk de ogen te openen voor de gevaren, die het bedreigen, dat de schrijver toch nog eens de tijd zal vinden, om de scherpe observaties, die hij op menig punt aan de dag legt en de principiële gedachten, die thans door de tekst verspreid liggen, samen te bundelen in een constructieve studie om ons volk wakker te maken ter onderkenning van het grote gevaar van het sociaal en economisch dirigisme, dat ons nationale leven dreigt te verlammen. Veler ogen zijn nu nog voor dit gevaar gesloten, menigeen vindt het nog niet zo kwaad, wanneer vaders van Staat zich met alles en nog wat inlaat, terwijl toch bestendiging van verregaande bemoeiing van de Overheid met het economisch leven, verder dan door de omstandigheden dringend vereist is, om van het opsluiten van de nationale economie in de ketenen ener publiekrechtelijke dwang-organisatie nog maar te zwijgen, verdergaande aantasting van onze nationale welvaart ten gevolge zal hebben. En dit, omdat het ons volk geleidelijk berooft van de talenten, het initiatief, de energie en de kundigheid van de ervaren ondernemers in ons vaderland, wier projecten nog altijd meer crediet verdienen dan de ideeën der plan-economisten.

Wanneer wij met de schrijver van oordeel zijn, dat het moet komen tot een principiële bestrijding van het sociaal en economisch dirigisme, dan houdt dit ook in, dat deze bestrijding dan alleen de naam van principieel zal verdienen, wanneer wij ook in deze ons laten leiden door het Woord Gods, en aan onze Overheden voorhouden, dat God ook van hen verlangt, dat zij de omtuining, welke God gesteld heeft om de eigendom van de mens, opdat hij zich in deze positie als rentmeester Gods met eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid zou gedragen, zullen erkennen en respecteren. Doch wie zo tegen het dirigisme zal willen strijden, hij zal dit kwaad moeten onderkennen en tekeer gaan overal, waar men op onrechtmatige wijze de vrijheid van de Christenen op dirigistische wijze in de klauwen wil slaan. Dr. Zeegers begint daarom — zoals wij hem al eens persoonlijk mochten voorhouden — met de strijd aan te binden, gelijk wij dat reeds jaren geleden mochten doen, tegen het kerkelijk dirigisme, dat helaas hem nog steeds gevangen houdt. Wij spreken deze wens uit ter wille van de eenheid in het leven, die er ook in deze bij ons allen moet zijn.

P. GROEN.

De Bell-Ringers in 1880

Kuypers protest tegen het optreden der „Bell-Ringers“, waardoor ons christelijk publiek zich beet genomen voelde, ontlokten in de pers felle reacties, zeiden we. Het was Prof. Dr F. L. Rutgers, die in De Standaard van 2 Dec. 1880 een artikel schreef onder de titel: „De Engelsche klokkenspelers in de Parkzaal te Amsterdam“. Rutgers vertelde daarin, dat hij, gelijk honderden, naar de Parkzaal was gegaan in de stellige overtuiging, dat die uitvoering een christelijk karakter zou dragen. Maar ook Rutgers achtte zich bekocht.

Wat hadden die „Bell-Ringers“ dan wel op hun geweten?

Rutgers zegt er het volgende van:

„Er is nu eenmaal in het Hollandsch geen ander woord voor hetgeen deze zangers aan hun zingen toevoegden. Het was niet geestig, noch komisch, noch aardig, noch iets dergelijks; het was enkel „koddig“, toen in het eerste liedje, zonder dat de woorden daartoe ook maar enigszins aanleiding gaven (eerder het tegendeel, want het was juist bij de telkens wederkerende wensch, dat levensverbetering even goed gaan mocht als het ketellappen) de zangers gedurig met een kluchtig gezicht elkander toeknikten. Evenzoo toen in het tweede liedje een hoofdzaak was, dat verlies van zoo aanschouwelijk mogelijk werd voorgesteld; en toen in een ander liedje een regel, waarom anders geglimlacht (de wensch namelijk van een rijzig man naar een kleine vrouw) aanleiding gaf tot een lang aanhoudende uitbarsting van schaterlachen. En 't was ook niet anders dan „grappenmakerij“, toen in het laatste liedje, de zangers achter gordijnen gingen, groote gekleurde slaapmutsen opzetten, en daarop, het hoofd door de gordijnen stekende, alsof zij reeds te bed waren, een „goeden nacht“ elkander toezongen en toeknikten. Door dat alles, in verband met de strikt in acht genomen „neutraliteit“, kreeg de gansche zaak het karakter van een „openbare vermakelijkheid“, die niets anders dan „vermakelijkheid“ zijn wilde. En op mij, gelijk op velen, was toen de indruk deze: Als we geweten of vernood hadden, wat het zijn zou, waren we niet gekomen.....“

Gelijk we eer schreven, was het de bedoeling van deze „Bell-Ringers“ volkszonden als drankmisbruik en dergelijke, te bestrijden. Maar Rutgers stelt de vraag of daarmee het optreden van deze grapjassen was goed gepraat.

Tenslotte trekt hij deze conclusie:

„Om andersdenkenden zoo mogelijk te overtuigen moet de gansche zaak principieel worden toegelicht en behandeld; waarbij uit den aard der zaak allerlei vragen ter sprake komen: als b.v. wat de apostelen onzes Heeren in gelijksoortige omstandigheden en ter bestrijding van gelijksoortige volkszonden hebben aangeraden en gedaan; wat er in de Christelijke Kerk vóór en tegen de niet-zedenkwetsende openbare vermakelijkheden al zoo in het midden is gebracht; of een christen ook beproeven mag, met neutrale middelen heerschevende zonden te bestrijden, en of niet, zelfs wanneer die pogingen gelukten, aan de eene zijde meer zou verloren worden dan men aan de andere zijde gewonnen had; of niet soms het middel, dat misschien een enkel jongeling van verkeerde gezelschappen afrekt, bij een tiental grooter aantal de uitwerking heeft, dat zij van een ernstige levensbeschouwing tot geheelen wereldzin komen; en nog veel meer andere even gewichtige vragen. Ik noem die hier slechts, en laat de behandeling van dit punt geheel over aan de redactie van De Standaard, die ze reeds heeft toegezegd.....“

Wij hebben deze citaten gegeven, omdat we er mede wilden laten zien, hoe in de tachtiger jaren der vorige eeuw ons gereformeerde volk dacht over het „publiek vermaak“, uit welk een geheel andere mentaliteit zij geleefd hebben dan wij tegenwoordig doen.

Men stelde het zich eens voor: die Bell-Ringers hadden, blijkens wat Kuyper en Rutgers vertelden, niet anders gedaan, dan wat onschuldige grapjes verkopen. Het allerergste was de slaapmutsen-geschiedenis. Kuyper zelf schrijft hiervan:

„Echte potsen en plassen-grappen zijn er uitgevoerd. Men heeft met mimiek gekunsteld, en met 't trekken van allerlei gekke gezichten, met dol en gemaakt lachen, met als kevers op elkander te springen, en ten slotte zelfs door, met slaapmutsen op, te doen alsof men zoo uit bed stapte, precies gedaan wat Boas en Judels in zijn kermis tent laat doen.....“

Ons volk vond dat héél erg.

Zó was het onder ons nog in 1880. Nu, in 1952, zullen velen er om glimlachen en wanneer we er mede vergelijken, wat er tegenwoordig in onze christelijke kring zo al gebeurt bij jaarfeesten, jaarvergaderingen van jeugdverenigingen en bij de avondjes, die de leerlingen der middelbare scholen geven, om nog maar te zwijgen van wat de studenten uithalen, dan komt ons heel gemakkelijk de vraag over de lippen: was dát nu zo erg van die „Bell-Ringers“, dat er weken achtereen in de bladen over geschreven moest worden?

We moeten hierbij wel in rekening brengen, dat ons gereformeerde volk uit die tijd nog radicaal anders stond tegen alles wat we „publiek vermaak“ plegen te noemen. Onze levensstijl was volstrekt afwijzend tegenover deze dingen.

En nu staan wij voor de vraag: wanneer leefden wij nu overeenkomstig de wil des Heren: toen of nu? Het is dezelfde vraag welke Rutgers in zijn Stan-

daard-artikel stelde. Ook Rutgers begreep, dat alleen het Woord Gods hier beslissend kan zijn. En Kuyper is dan ook in een serie Standaardartikelen op deze vraag ingegaan. Gelijk hij dat steeds placht te doen, ging hij eerst breed in op de historie, vertelde hoe Luther en Calvijn er over dachten, wat in de kring der Reformatie allengs gewoonte werd, om dan over te gaan tot ontwikkeling van de stelling: „Zoo eeren we dan de Kunst als een heilige gave Gods, en het Vermaak als een door God gewilde ontspanning, mits beide gebonden aan Gods heilige wet“.

Daarbij komt hij tot de conclusie, dat het toneel als in strijd met deze heilige wet Gods door ons nooit aanvaard mag worden. Het zwaartepunt ligt bij Kuyper in het onoverkomelijke bezwaar van het eigenlijke acteren. Hij zegt er het volgende van:

„Een goed acteur n.l. moet, zal hij slagen, zoo geheel inleven in de rol, die hij speelt, dat het publiek van geen spel iets merkt, maar meent realiteit voor zich te zien. Zoolang ge nog onder den indruk blijft: „die man is niet de koopman van Venetië, maar speelt er voor“, „die man is niet Macbeth, maar doet alsof hij het was!“ is het hoogtepunt der dramatische kunst nog niet bereikt. Tot die hoogte klimt de acteur eerst dan op, als hij zoo volmaakt Macbeth voorstelt, dat hij vergeet waar ge zit, en meent Macbeth in levenden lijve voor u te zien.

En dit inleven in de rol van een ander persoon; na-doen wat die andere persoon ondersteld wordt gedaan te hebben: dat doen alsof men een hartstocht in zich had, die slechts geveind is; dat zweren van een liefde, die geheel denkbeeldig blijft; dat inleven in een haat, dien men niet kent; kortom dit stelselmatige onwaar zijn is, naar onze overtuiging, achadelijk voor eens Christens leven, en aldus voor den Christen ongeoorloofd.

En bleef het nu nog maar bij zulk een enkele voorstelling, we zouden er niets van zeggen. Maar zie, zulk een acteur is nu, zal hij waarlijk kunstenaar worden, gedoemd, om al de dagen zijn levens met dat inleven in het onware bezig te zijn.

Wees u zelf, kom tot u zelf, schud af de valse dubbelgangers, die ge met u omdraagt, is de vermaning van diepen ernst, die in Jezus' Naam tot alle ziel uitgaat. En zie, hier zult ge een mensch nemen en tot hem zeggen: „Leer af oolt u zelf te zijn, zoek van uw eigen wezenlijk hart zoo ver immer mogelijk af te zwerfen, en span er al uw krachten op in om aldoor een andere te schijnen dan ge wezenlijk zijt“.

Dit nu is zonde, is stelselmatig aankweken van het onware, en we achten het ondenkbaar en volstrekt onmogelijk, dat iemand, zonder een voor ons bijna onbegrijpelijke genade, door zulk een leven van onware gestalten door zou gaan, zonder dat dit leugenachtige zijn Christelijk karakter aantastte en vernielde wat er reins, en edels eens in zijn hart had gesproken“.

Met dit argument acht Kuyper het toneel voor ons als afgedaan.

Wanneer er dan ook in zijn tijd reeds hier en daar in Christelijke kring anders over gedacht wordt, gaat zijn dringende waarschuwing tegen hen uit en constateert hij het als een droef feit, dat, wat voorheen nooit gebeurd was, in zijn dagen plaats vond, dat „christenen, die den Zoon Gods hun kinderen in den Doop opdragen, diezelfde kinderen den weg vrij gaven, naar, om nu van niet erger te spreken, de hoogst gevaarlijke tempelen der dramatische kunst“.

Er is sindsdien onder ons wel héél veel veranderd. Of Dr Buitendijk dit alles „nu op de keper beschouwd“ heeft, hopen we volgende keer te bezien.

R. v. R.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Op twee vijanden van de volken van West-Europa wees ik, n.l. het utilitarisme, dat de volken gelukkig wil maken door een belofte van maatschappelijk welzijn, voor de grootst mogelijke meerderheid; de minderheden worden dan verwaarloosd. Daarna het perfectionisme, dat alle dingen door menselijke wijsheid en kracht goed zal maken. Thans komt een derde vijand aan de beurt, die pacifisme heet.

Daar is een gedurig roepen om de vrede. Men conferereert er over, men wil daartoe een nieuwe grote staat, West-Europa, en offert er de nationale zelfstandigheid voor op, wat inzonderheid de kleinen zal treffen. Men is bezig met de opbouw van een sterk leger en ziet geen ander gevaar dan dat dreigt van achter het ijzeren gordijn, het communisme, terwijl men feitelijk zich zijn gedrag door die vijand laat voorschrijven. De revolutie, dus zei Napoleon, wapent zich met de bajonet, thans vliegtug en atombom, en feitelijk is deze revolutie aan beide zijden van het ijzeren gordijn. En het zal blijken, als men de kern der wereldhistorie zó ziet, dat de meest consequente het wint.

De grote fout, die zelfs door een zgn. christelijke vredesbeweging niet wordt gezien, ligt, voor wie de Schrift gehoorzaamt, voor de hand. Zij is deze, dat vrede, evenmin als geluk en verbetering van het leven, nimmer doel kan zijn, maar altijd vrucht moet

wezen. De grond. Men de gezin van kinderen. wijl aller huiskame. Een o heeft in anarchie. Deze p verward, spoed ste als vruch kan vru nieuw. Z de val. Op twi Vooree het kenn bels tore thans. O Het z daardoor. Het rj meinsc rj en daart zich te c Maar i geweld e Het c van de l ging om een steed Moet i relds ider tus voor tegen ha Het ve noemen, politici i en die w Maar i kant ook minister een Fran Men r veel van Zetten die met werd ver Gelukk desmachti tenrijke der, die Maar i kracht, v de vrijhe Was h vrede do En wa wijdde aa Dan ko worpen, groter kn de werel nog op S en vertel Heeft i Europa; derdruize of blozer Het he ter Schu moedig n dat de v En het lijdert telijk har Ik dael dagen to somde, te Dat me echter zo wereldest mijn bev ende ver Wie de is het tw die door a te waarb steeds g vrede da heid van Daarto len onto gemeenlij heeft ges voorkom dagen, d ren tusse Het is maar di kunnen z had in ee de geeste De vre